

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ COVID 19 SALGINI SÜRECİNDE UZAKTAN YÜRÜTÜLEN MÜZİK EĞİTİMİ DERSİNE İLİŞKİN TUTUM VE GÖRÜŞLERİ

ATTITUDES AND OPINIONS OF PRE-SCHOOL TEACHERS TOWARDS DISTANCE
MUSIC EDUCATION CARRIED OUT DURING THE COVID-19 EPIDEMIC

Didem DÖĞER¹

Öz

Bu araştırmada, okul öncesi öğretmen adaylarının pandemi süreci boyunca uzaktan yürütülen müzik eğitimi dersine yönelik tutumlarının belirlenmesi, alınan görüşler doğrultusunda ise uzaktan eğitimin olumlu ve olumsuz yönlerinin ve yaşanan sorunların ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma gurubunu, 2020-2021 eğitim öğretim yılı bahar döneminde “Erken Çocuklukta Müzik Eğitimi” dersini alan ve Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümünde öğrenim görmekte olan toplam 42 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada karma yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın nicel boyutunda öğretmen adaylarının tutumlarının belirlenmesi amacıyla, Ağır vd., (2008) tarafında geliştirilen “Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmanın nitel boyutunda ise araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen nicel veriler SPSS 22.0 paket program kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmanın nitel verilerinin analizinde ise içerik analizi kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda; okul öncesi öğretmen adaylarının uzaktan müzik eğitimi dersine yönelik tutumlarının orta düzeyde olduğu ve tutum puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık oluşturmadığı saptanmıştır. Öğrenciler uzaktan eğitim sürecinde uygulama yapılamaması, etkileşimin sınırlı olması ve verimin düşük olması gibi olumsuz yönde görüş bildirmişlerdir. Bilgiye ulaşmanın kolay olması ve zaman-mekân kısıtlamasının olmaması ise olumlu olarak görülmüştür. Ayrıca, kullanılan uzaktan eğitim sisteminin yetersizliği ve internetle ilgili sorunlardan söz edilmiş ve uzaktan müzik eğitiminin derse olan motivasyonu olumsuz yönde etkilediği belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Öğretmenliği, Uzaktan Müzik Eğitimi, Covid 19

Abstract

In this study, it was aimed to determine the attitudes of the pre-school teacher candidates towards the distance music education lesson during the pandemic process, and to reveal the positive and negative aspects of distance education and the problems experienced in line with the students' opinions. The study group of the research consists of 42 students in total who take the "Early Childhood Music Education" course in the spring term of the 2020-2021 academic year and are studying in the Department of Preschool Education of Ziya Gökalp Education Faculty. Mixed method was used in the research. In order to determine the attitudes of teacher candidates in the quantitative dimension of the research, the "Attitude Scale towards Distance Education" developed by Ağır, Gür and Okçu (2008) was used. In the qualitative dimension of the research, a semi-structured interview form was used. Quantitative data of the research was analyzed using the SPSS 22.0 package program. Content analysis was used in the analysis of the qualitative data. As a result of the research; it was determined that the attitudes of pre-school teacher candidates towards the distance music education lesson were at a medium level and their attitude scores did not make a significant difference according to the gender variable. Students expressed negative opinions such as not being able to practice in the distance education process, limited interaction and low efficiency. The fact that it is easy to access information and there is no time and space restriction was seen as positive. In addition, the inadequacy of the distance education system used and the problems related to the internet were mentioned and it was stated that distance music education negatively affected the motivation during the courses

Keywords: Preschool Education, Distance Music Education, Covid 19

¹ Dr Öğr. Üyesi, Dicle Üniversitesi, Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi, didemdoger@hotmail.com, Orcid: 0000-0001-5230-3810.

Makale Türü: Araştırma Makalesi – Geliş Tarihi: 20.12.2021 – Kabul Tarihi: 20.03.2022

DOI:10.17755/esosder.1038901

Atf için: Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 2022;21(82): 860-874

Etik Kurul İzni: Dicle Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu'nun 18.06.2021 ve 110 sayılı kararı ile uygun bulunmuştur.

1. GİRİŞ

İlk olarak Çin’de ortaya çıkan COVID 19 virüsü, çok hızlı bir biçimde bütün dünyaya yayılarak büyük bir salgın hastalık haline gelmiştir. Ülkemizde de etkisini gösteren bu salgın, yalnızca sağlık alanında değil, sosyal, siyasal, ekonomi ve eğitim olmak üzere hayatın bütün alanlarına etki etmiştir. Hâl böyleyken virüsün yayılımını engellemek amacıyla, fiziksel mesafenin korunması, maske kullanımı, hijyen gibi birçok konuda önlemler alınmaya başlanmıştır. Çoğu kurum ve kuruluş, alınan önlemler dâhilinde işleyişlerini yeniden şekillendirmiş ve teknolojinin de sunduğu imkânlar aracılığıyla faaliyetler mümkün olduğunca uzaktan yürütülmeye çalışılmıştır.

Salgın sürecinden etkilenen kurumlardan birisi de yükseköğretim kurumlarıdır. Yükseköğretim Kurumu (YÖK) tarafından alınan önlemler dâhilinde öncelikle eğitime üç hafta ara verilmiş, ancak salgının yayılma hızının yükselmesi nedeniyle 2019-2020 bahar dönemi itibari ile eğitim sürecine uzaktan devam edilmesi kararı alınmıştır (YÖK 2020a, 2020b).

Uzaktan eğitim, fiziksel olarak farklı mekânlarda bulunan öğretmen, öğrenci ve öğrenme içeriğinin çeşitli iletişim araçları (basılı materyaller, TV, video, CD, bilgisayar, internet vb.) aracılığıyla bir araya getirilmesine dayalı olan bir eğitim faaliyetidir (Güneş, 2016). Uzaktan eğitim faaliyetlerinin uygulama şekli eş zamanlı (senkron) ve eş zamansız (asenkron) olarak gerçekleşebilmektedir. Eş zamanlı uzaktan eğitimde öğretmen, öğrenci ve öğretim aynı anda bir araya gelerek iletişim kurulabilmekteyken, eş zamansız uzaktan eğitimde ise, öğretmen öğrenci ve öğretimin aynı anda bir araya gelmesine gerek kalmadan dersler yürütülebilmektedir.

Son yıllarda teknolojiye yaşanan hızlı gelişmelerle birlikte özellikle yükseköğretim kurumlarında uzaktan eğitim uygulamalarına sıklıkla rastlamak mümkündür. Uzaktan eğitim, normal bir öğrenim sürecinin yetersiz kaldığı durumlarda veya öğrenim sürecinde yaşanan aksaklıkların giderilmesi amacıyla kullanılabildiği gibi, doğal afetler, savaş, salgın gibi olağan üstü durumlarda da eğitim öğretim sürecinin devamlılığı için uygulanabilmektedir (Kahraman, 2020).

Pandemi öncesinde kimi üniversitelerde uzaktan eğitim genellikle alternatif bir yöntem olarak veya daha çok müfredattaki zorunlu derslerin (Türkçe, Tarih, İngilizce...) ya da uzaktan eğitime uygun olan teorik derslerin yürütülmesi için kullanılmaktayken, bütün derslerin uzaktan yürütüldüğü bir eğitim sürecine Covid 19 salgını ile birlikte ilk defa girilmiştir. Salgının etkisinin artmasıyla bütün eğitim kurumları başlangıç olarak eğitime ara vermiş ancak eğitim sürecinin devamlılığının gerekliliği, faaliyetlerin dijital ortamlar aracılığıyla sürdürülmesini zorunlu kılmıştır. Bu doğrultuda, pandemi döneminde eğitim faaliyetlerine ülkemizde ve Dünya’nın birçok ülkesinde yeni düzenlemeler getirilerek, uzaktan eğitim sürecine geçilmiştir. Ülkemizde pandemi dönemi yürütülen uzaktan eğitim uygulamaları, üniversitelerin uzaktan eğitim merkezlerinin hazır bulunuşlukları doğrultusunda senkron, asenkron ya da hibrid olarak değişik biçimlerde gerçekleştirilmiştir. Uzaktan yürütülen dersler için ise ALMS, Collaboration, Zoom, Ninova... gibi farklı sistemlerden yararlanılmıştır.

Pandemi döneminde, özellikle uygulamalı derslerin yürütülmesinde kullanılan uzaktan eğitim uygulamaları, eğitimin sürekliliği ve devamı için gerekli olmasına karşın bazı sorunları da beraberinde getirmiştir. Literatürde yapılan bazı çalışmalar incelendiğinde; uzaktan eğitimin, alternatif eğitim seçenekleri sunma, daha geniş kitlelere ulaşma, fırsat eşitliği sağlama, zaman ve mekâna bağımlılığı ortadan kaldırma ve bu nedenle yüksek motivasyon sağlama, materyal sınırlaması olduğundan düşük maliyet, objektif bir değerlendirme, zengin bir eğitim ortamı sunma gibi birçok yararından söz edilebilir. Ancak bütün bu yararlarının

yanı sıra iletişimin geleneksel sınıf ortamındaki kadar kolay ve etkili olamaması, derslerin bazılarının (özellikle uygulamalı derslerin) uzaktan eğitimle yürütülememesi, ölçme ve değerlendirme yaparken güvenilirlik sorunları, işbirliği eksikliği, sistemlerden veya internet bağlantılarından kaynaklanan teknik sorunlar gibi sınırlılıkları da bulunmaktadır (Ağır, 2007; Dinçer, 2016; Güneş, 2016; Kahraman, 2020; Kayalıoğlu, 2021; Kızıлтаş ve Özdemir, 2021; Kızıltepe ve Kurtgöz, 2020; Piji Küçük, 2020; Sarıkaya, 2021; Topalak, 2021; Yongacı ve Dalkıran, 2021).

Uzaktan müzik eğitimi ile ilgili çalışmalar incelendiğinde ise; daha çok eğitim sürecindeki olumsuzluklardan söz edildiği göze çarpmaktadır. Piji Küçük (2020), müzik öğretmeni adaylarının uzaktan eğitim sürecinin en olumlu yönünün derslerin kayıt edilerek tekrar izlenebilmesi olduğunu, internet bağlantısında yaşanan sorunların ise eğitim sürecindeki en olumsuz durum olduğunu ve uzaktan müzik eğitiminin verimli olmadığını ifade etmiştir. Topalak (2021), müzik öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde programlarda senkron sorunları, alt yapı, internet ve cihaz temininde sorun yaşadıklarını, derse katılımın az olduğunu ve uygulamaya yönelik dersleri işleyemedikleri gibi sorunlardan söz etmiştir. Sarıkaya (2021) tarafından yapılan çalışmada, öğrencilerin büyük çoğunluğunun müzik eğitiminde özellikle uygulamalı derslerin yüz yüze yapılması gerektiği, hocalarla iletişim sorunları yaşandığı ve bilgisayar ve internet gibi teknolojik araçlara erişmek için yeterli imkân bulunmadığı gibi yine çoğunlukla uzaktan eğitime yönelik olumsuz yönde görüşler belirtilmiştir. Yongacı ve Dalkıran (2021) tarafından yapılan çalışmada ise, uzaktan müzik eğitiminde internet sorunları, çalma/söyleme içerikli derslerde yaşanan zorluklar, etkili bir iletişim kurulamaması gibi uzaktan müzik eğitiminin olumsuz yönlerine değinilmiştir. Özer ve Üstün (2020) çalışmalarında, uzaktan eğitimin yüz yüze eğitim kadar verimli olmadığı ve derslerde yaşanan bağlantı ve teknik sorunların eğitim sürecini olumsuz yönde etkilediği sonucuna ulaşmışlardır. Uzaktan müzik eğitiminde uygulamalı olarak gerçekleştirilen derslere yönelik yapılan bir çok farklı çalışmada da yine yukarıdaki sonuçlara benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir (Akyürek, 2020; Çilioğlu ve Çevik Kılıç, 2021; İnal vd., 2021; Özer, 2020; Sakarya ve Zahal, 2020).

Üniversitelerin okul öncesi eğitimi programlarında yürütülmekte olan “Erken Çocuklukta Müzik Eğitimi” dersi müfredatta teorik bir ders olarak yer almasına karşın, müzik dersini uygulamadan uzak düşünmek pek mümkün değildir. Bu ders, çocukların yaşlarına göre müzikal gelişimleri ve becerileri, çocuk şarkılarının tanınması ve seçimi, beden ritim, orff çalgıları ile ritim, müziğe hareketle ve ritimle eşlik, temel müzik teorisi gibi birçok öğrenme alanını kapsamakta ve dolayısıyla derslerin büyük bir bölümü müzik etkinlikleri doğrultusunda planlanmaktadır. Okul öncesi dönemde verilen müzik eğitimi, çocukların sosyal, duygusal, zihinsel ve fiziksel gelişimi üzerinde büyük bir role sahiptir (Kılıç: 2012) ve bu nedenle bu dönemde gerçekleştirilen müzik dersleri oldukça önemlidir. Hedeflenen bu davranışları öğrencilere kazandırabilmek ve dersin amaçlarına ulaşabilmek için okul öncesi öğretmenlerine büyük görev düşmektedir. Bu bilgiler ışığında, pandemi süresince uzaktan yürütülen müzik eğitimi derslerine yönelik öğrencilerin tutumlarının ne yönde olduğu, uzaktan eğitim sürecinin öğrencileri nasıl etkilediği, olumlu ve olumsuz yönleri ve ders süresince yaşanan sorunların neler olduğu gibi sorular bu araştırmanın problem durumunu oluşturmuştur. Bu doğrultuda çalışmada, müzik eğitimi derslerinin uzaktan yürütülmesine yönelik öğrenci tutumlarının belirlenmesi ve öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır,

- Öğrencilerin uzaktan eğitim tutumları ne düzeydedir?
- Öğrencilerin tutum puanları ile cinsiyetleri arasında anlamlı farklılık var mıdır?

- Öğrencilerin uzaktan yürütülen müzik eğitimine yönelik görüşleri nelerdir?

2. YÖNTEM

Araştırmada, karma yöntem kullanılmıştır. Karma yöntem tek bir çalışmada hem nicel hem de nitel yöntemlerin kullanılarak veri toplandığı ve analiz edildiği bir yöntemdir (Tashakkori ve Creswell, 2007). Bir araştırmada, nicel ve nitel yöntemlerin birlikte kullanılması araştırmanın geçerlilik ve güvenilirliğini arttırmaktadır (Creswell, 2003). Ayrıca, araştırma yaparken sadece nicel ya da sadece nitel yaklaşımların yetersiz kaldığı durumlarda veya iki yaklaşımın birlikte kullanılmasıyla daha güçlü sonuçlara ulaşılabilmesi adına bu iki yöntemden yararlanılabilmektedir (Onwuegbuzie ve Leech, 2005; Teddlie ve Tashakkori, 2010).

Bu araştırmada, karma yöntem türlerinden açıklayıcı sıralı desen (explanatory sequential) kullanılmıştır. Bu desende öncelikle nicel veriler elde edilir, nitel veriler ise daha sonra toplanarak birlikte yorumlanır. Bu doğrultuda araştırmada öncelikle öğrencilerin derse yönelik tutumlarının belirlenmesi amacıyla nicel yöntemle başvurulmuş daha sonra elde edilen bulgular neticesinde öğrencilere sorular yöneltilmiştir.

2.1. Çalışma Gurubu

Çalışma örnekleminin belirlenmesinde, kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır. İsminden de anlaşıldığı gibi bu yöntemde araştırmacı kendine yakın ve kolay ulaşılabilir olan bir örneklem gurubu seçer (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Bu araştırmanın çalışma gurubunu, 2020-2021 eğitim öğretim yılı bahar döneminde “Erken Çocuklukta Müzik Eğitimi” dersini alan ve Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümünde öğrenim görmekte olan toplamda 42 öğrenci oluşturmaktadır.

Tablo 1. Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	N	%
Kadın	33	78,6
Erkek	9	21,4
Toplam	42	100,0

Tabloda görüldüğü üzere çalışmaya katılan öğrencilerin 33’ü kadın, 9’u ise erkektir.

2.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın nicel boyutunda “Erken Çocuklukta Müzik Eğitimi” dersinin uzaktan yürütülmesine yönelik öğrenci tutumlarının belirlenmesi amacıyla, Ağır vd., (2008) tarafından geliştirilen “Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek, avantaj ve sınırlılıklar olmak üzere iki alt boyuttan ve 21 maddeden oluşmaktadır. Madde seçenekleri; “(1) Kesinlikle Katılmıyorum; (2) Katılmıyorum; (3) Kararsızım; (4) Katılıyorum; (5) Kesinlikle Katılıyorum” şeklinde derecelendirilmiş olan ölçek, 5’li likert tipindedir. Ölçekte, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 19. maddeler ters puanlanmakta ve ölçekten en az 21 en fazla 105 puan alınabilmektedir. Ayrıca; puan aralıkları, “Hiç Katılmıyorum (1,00-1,79), Katılmıyorum (1,80-2,59), Kararsızım (2,60-3,39), Katılıyorum (3,40-4,19), Kesinlikle Katılıyorum (4,20-5,00)” düzeylerinde değerlendirilmiştir. Ölçeğin Cronbach’s Alfa değeri 0,835’tir.

Araştırmanın nitel boyutunda ise; ilgili alan yazın taraması sonucunda araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Kapsam geçerliliğinin sağlanması amacıyla hazırlanan görüşme formu öncelikle üç alan uzmanının görüşüne sunulmuştur. Formun geçerliliğinin sağlanması amacıyla çalışmaya dâhil olmayan bir öğrenci ile pilot çalışma yapılmış, anlaşılmayan veya yanlış anlaşılan sorular

düzeltilmiştir. Alınan uzman görüşleri doğrultusunda ve pilot çalışma sonucunda düzenlenen form son halini almıştır. Güvenilirliğin sağlanması amacıyla, görüşme soruları alanda uzman başka bir araştırmacı tarafından da incelenmiş ve Miles ve Huberman (1994) tarafından oluşturulan formül(Güvenirlik= görüş birliği/görüş birliği+görüş ayrılığı X 100) ile görüş birliği %90 olarak bulunmuştur.

Araştırmanın nicel boyutunda uzaktan müzik eğitime yönelik tutumlardan elde edilen verileri desteklemek ve eğitim sürecinde oluşan olumsuzlukların nedenlerini belirlemek amacıyla öğrencilere yöneltilen sorular aşağıdaki gibidir.

- Müzik dersinin uzaktan eğitimle yürütülmesinin olumlu/olumsuz yönleri nelerdir?
- Uzaktan müzik eğitimi sürecinde yaşadığınız problemler nelerdir?
- Uzaktan müzik eğitimi uygulamalarında en faydalı gördüğünüz yöntem hangisidir?
- Uzaktan müzik eğitimi, derse olan motivasyonunuzu nasıl etkiledi?
- Müzik dersinin uzaktan eğitimle yürütülmesine yönelik önerileriniz nelerdir?

2.3. Verilerin Toplanması

Verilerin toplanması için ilk olarak Dicle Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırma ve Etik Kurulundan (E-14679147-663.05-91570) onay alınmıştır. Araştırmanın nicel verilerinin toplanabilmesi için ölçek soruları *Google formlar* üzerinden link oluşturularak önceden kurulmuş olan whatsapp grubu aracılığı ile öğrencilerle paylaşılmıştır.

Araştırmanın nitel verileri ise, öğrencilerle yapılan ortalama 10-15 dakikalık görüşmeler sonucunda elde edilmiştir. Yapılan görüşmelerde ses kaydı alınmıştır. Veriler 2020-2021 yılı bahar dönemi sonunda, bütünleme sınavlarından sonra elde edilmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen nicel veriler SPSS 22.0 paket program kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde; tanımlayıcı istatistiksel yöntemler kullanılmıştır. Elde edilen puan dağılımının homojen olup olmadığının belirlenmesi amacıyla basıklık-çarpıklık değerleri incelenmiştir:

Tablo 2. Normallik Testi

Ölçek	N	Çarpıklık	Basıklık
Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum	42	-,151	-,298

Yukarıdaki değerler incelendiğinde, çarpıklık değerinin, -,151 ve basıklık değerinin ise, -,298 puanla -2 ile +2 arasında değer aldığı ve verilerin normal bir dağılım gösterdiği söylenebilir. Bu doğrultuda elde edilen puanların karşılaştırılmasında parametrik testlerden T-Testi kullanılmıştır.

Araştırmadan elde edilen nitel verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Alınan ses kayıtları öncelikle bilgisayar ortamına yazılı olarak aktarılmış ve katılımcılar Ö1, Ö2, Ö3,... şeklinde numaralandırılmıştır. Yazıya dökülen veriler defalarca okunarak tema, alt tema ve kodlar oluşturulmuş ve tablolar haline getirilmiştir. Ayrıca tablolardaki bulguların desteklenmesi amacıyla kimi zaman doğrudan aktarmalara yer verilmiştir. Elde edilen bulgular son olarak iki alan uzmanına daha sunulmuş, görüş ve önerileri doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılarak çalışma son biçimini almıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde öncelikle araştırmanın nicel verilerine yer verilmiştir. Uzaktan eğitim tutum ölçeğinden elde edilen puan ortalamaları incelenmiş ve cinsiyet değişkenine göre

karşılaştırılmıştır. Daha sonra araştırmanın nitel verilerini içeren uzaktan müzik eğitimine yönelik öğrenci görüşleri tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 3. Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeğine Verdikleri Yanıtlarının Puan Ortalamaları

	Ölçek Maddeleri	N	\bar{x}	Ss
Avantajlar	1. Uzaktan eğitimle bireylerin başarı süreçleri daha kolay takip edilir.	42	2,52	1,21
	2. Uzaktan eğitimde zaman ve mekân kısıtlaması olmaması eğitimin sürekliliğini sağlar.	42	3,38	1,24
	3. Uzaktan eğitim, istenildiği kadar tekrar edebilme esnekliği sağlar.	42	3,95	1,14
	4. Uzaktan eğitim işitsel, görsel tasarımlar ve teknoloji yoluyla etkili öğrenmeyi sağlar.	42	1,95	1,10
	5. Uzaktan eğitim ile fırsat eşitliği sağlanır.	42	3,35	1,13
	6. Uzaktan eğitimde ölçme ve değerlendirme sonucunun hemen alınması öğrenci motivasyonu artırır.	42	2,00	0,88
	7. Uzaktan eğitimde bilgi birikimlerinin internet ortamında paylaşılması sebebiyle bilgiye erişim hızlıdır.	42	2,52	1,41
	8. Uzaktan eğitim ile öğrenme, yüz yüze eğitimle öğrenmeye göre daha zevklidir.	42	3,69	1,23
	9. Uzaktan eğitim, yüz yüze eğitimden daha etkilidir.	42	2,19	1,08
	10. Uzaktan eğitim uygulamalarından nitelikli sonuçlar elde edilir.	42	3,83	1,12
	11. Uzaktan eğitim öz değerlendirme becerilerini geliştirir.	42	2,23	1,42
	12. Uzaktan eğitim büyük bir güce sahiptir.	42	2,47	1,29
	13. Uzaktan eğitim, örgün eğitim uygulamalarında ortaya çıkan birçok problemin çözümünde etkilidir.	42	2,00	1,08
	Sınırlılıkları	14. Uzaktan eğitimle herkes kendi düzeyinde eğitim alabilir	42	2,71
15. Yüz yüze eğitim, uzaktan eğitimden daha yararlıdır.		42	2,09	1,16
16. Uzaktan eğitimde, eğitim ortamının kontrolü sağlıklı bir şekilde yapılamaz.		42	2,95	1,18
17. Uzaktan eğitimle öğrenme anti-sosyaldir.		42	3,07	1,25
18. Uzaktan eğitim ilgi çekici değildir.		42	2,92	1,06
19. Eğitimin en iyi şekilde gerçekleşmesi için yüz yüze etkileşim gereklidir.		42	3,02	1,15
20. Uzaktan eğitim uygulamalarının sonuçları etkili değildir.		42	2,69	1,21
21. Uzaktan eğitim, ülkemizde sağlıklı bir şekilde uygulanamaz.		42	3,21	1,17

Tabloda görüldüğü üzere ölçeğin uzaktan eğitimin avantajları alt boyutunda yer alan *istenildiği kadar tekrar edebilme esnekliği sağlar* maddesi en yüksek puana ($\bar{x}=3,95$) sahiptir. En düşük puanı alan ise *işitsel, görsel tasarımlar ve teknoloji yoluyla etkili öğrenmeyi sağlar* ($\bar{x}=1,95$) maddesi olmuştur. Ölçeğin sınırlılıkları boyutundaki en yüksek puan ise, ülkemizde uzaktan eğitimin sağlıklı bir biçimde uygulanamayacağı maddesine yöneliktir ($\bar{x}=3,21$).

Tablo 4. Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeğinin Alt Boyut ve Toplam Puan Ortalamaları

Boyutlar	N	\bar{x}	Ss
Avantaj	42	3,04	0,97
Sınırlılık	42	2,33	0,86
Toplam	42	2,80	0,90

Tabloda, ölçeğin avantajları alt boyutundan alınan puan ortalamasının $\bar{x}=3,04$ ile orta düzeyde, sınırlılıklar alt boyutundan alınan puanların $\bar{x}= 2,33$ ve toplam puan ortalamasının ise $\bar{x}= 2,80$ olarak düşük düzeyde olduğu söylenebilir.

Tablo 5. Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeğinin Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

Boyutlar	Cinsiyet	N	\bar{x}	Ss	T	Sd	p
Avantaj	Kadın	33	2,98	1,05	-0,69	40	0,49
	Erkek	9	3,24	0,57			
Sınırlılık	Kadın	33	2,36	0,90	0,49	40	0,62
	Erkek	9	2,20	0,74			
Toplam	Kadın	33	2,78	0,98	-0,334	40	0,74
	Erkek	9	2,89	0,60			

Tabloda araştırmaya katılan öğrencilerin uzaktan eğitim tutum puanlarının cinsiyet değişkenindeki gruplar arasında anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığı incelendiğinde, puanlar arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 6. Derslere Erişim

Erişim Sağlanan Araç	Öğrenciler	f
Telefon	Ö1,Ö2,Ö3,Ö5,Ö6,Ö7,Ö11,Ö12,Ö15,Ö16,Ö19,Ö22,Ö24,Ö25,Ö28,Ö30,Ö31,Ö33,Ö34,Ö36,Ö40,Ö42	22
Bilgisayar	Ö4,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10,Ö13,Ö14,Ö16,Ö17,Ö18,Ö20,Ö21,Ö24,Ö26,Ö27,Ö29,Ö31,Ö32,Ö35,Ö36,Ö38,Ö39,Ö41	23
Tablet	Ö7,Ö23,Ö37	3

Tabloda görüldüğü üzere, 22 öğrenci telefonla, 23 öğrenci bilgisayarla ve 3 öğrenci de tablet aracılığıyla derslere katılmışlardır. Bunun yanı sıra Ö16, Ö24, Ö31 ve Ö36 hem telefon hem bilgisayar ile Ö7 ise tüm araçları kullanarak derse katılabildiğini ifade etmiştir.

Tablo 7. Müzik Dersinin Uzaktan Yürütülmesine Yönelik Öğrenci Görüşleri

Tema	Alt Temalar	Kodlar	Görüş Bildiren Öğrenciler	f
Uzaktan eğitime yönelik görüşler	Olumlu	Derslerin tekrarının izlenebilmesi	Ö2, Ö7, Ö10, Ö12, Ö13, Ö24, Ö26, Ö35	8
		Bilgiye ulaşmanın kolay olması	Ö5,Ö35,Ö41	3
		Hızlı etkileşim	Ö6,	1
		Dersle ilgili materyallerin (video, ses, görseller) bolca kullanılabilmesi	Ö15, Ö34	2
		Verimli	Ö20	1
	Olumsuz	Uygulama Yapılamaması	Ö1, Ö3, Ö4, Ö7, Ö8, Ö9, Ö11, Ö12, Ö14, Ö17, Ö18, Ö19, Ö21, Ö23, Ö25, Ö26, Ö28, Ö31, Ö32, Ö33, Ö34, Ö35, Ö36, Ö38, Ö39, Ö40, Ö42	27
		Verimin düşük olması	Ö2, Ö16, Ö18, Ö21, Ö23, Ö27, Ö28, Ö30	7
		İlgi çekici olmaması	Ö5	1
		Fırsat eşitliğinin olmaması	Ö6	1
		Etkileşimin eksik kalması	Ö15, Ö16, Ö23, Ö37	4

Öğrencilerin büyük bir kısmının müzik derslerinin uzaktan yürütülmesine yönelik etkileşimin eksik kalması, verimin düşük olması ve uygulama yapılamaması ile ilgili olumsuz yönde görüş bildirdikleri görülmektedir. Olumsuz görüşlerin bazıları aşağıda verilmiştir.

“Uzaktan eğitimle etkili bir öğrenme gerçekleştiriyoruz. Örgün eğitimde hocayla yüz yüze takıldığımız yerleri sorarak ve uygulama yaparak daha iyi bir etkileşimde bulunup, daha iyi öğrenme sağlayabiliriz” (Ö23).

“Aktif öğrenme olmadığı için pek verimli değil” (Ö18).

“Müzik eğitimi dersinin uzaktan değil de yüz yüze olması bizler için daha faydalı ve verimli olurdu diye düşünüyorum” (Ö30).

Olumsuz görüşlerin yanı sıra 8 öğrenci derslerin tekrarının izlenebilir oluşunun avantaj sağladığını belirtmiştir. Öğrencilerin bazılarının müzik derslerinin uzaktan yürütülmesine yönelik olumlu görüşlerinin bazıları aşağıdaki gibidir:

“Çalıştığım için okula devam konusunda sorun yaşamaktaydım. Uzaktan eğitim olduğu için okula devam edebiliyorum. Bu sayede mezun olabileceğim” (Ö26).

Zaman ve mekân kısıtlamasının olmaması büyük avantaj. Derslerin kaydedilmesi ve istediğimiz zaman ulaşabilmemiz uzaktan eğitim sürecindeki en iyi şey, gündüz çocuklar varken odaklanmadığım dersi onlar uyuduktan sonra tekrar edebildim. Yine sınav öncesi tüm derslerin tekrarını izleyip sınava öyle hazırlandım (Ö35).

Tablo 8. Uzaktan Müzik Eğitim Sürecinde Yaşanan Sorunlar

Tema	Alt Temalar	Kodlar	Görüş Bildiren Öğrenciler	f
Yaşanan Sorunlar	Sistem ile ilgili sorunlar	Sistemin yetersizliği	Ö8, Ö9, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö21, Ö24, Ö27, Ö29, Ö31, Ö37, Ö38	12
		Sisteme giriş yapamama	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö23	5
		Sınavı bitirememe/sınavdan atılma	Ö2, Ö3, Ö11, Ö22, Ö27	5
		Dersten atılma/derse girememe	Ö10, Ö27, Ö42	3
		Sistemin hata vermesi	Ö7	1
		Devamsız görünme	Ö29	1
	İnternet	Bağlantı sorunları	Ö2, Ö3, Ö9, Ö21, Ö24, Ö26, Ö30, Ö32, Ö33, Ö39, Ö40	11
		İnternet yetersizliği	Ö5, Ö6, Ö14, Ö41	4
		İnternet kesintisi	Ö13, Ö15, Ö23, Ö25, Ö28	5
	Derslere erişim sağlanan araç	Telefonun canlı dersleri desteklememesi	Ö22, Ö23	2
		Bilgisayarın bozulması	Ö23	1
	Aile	Anlayışsızlık/Duyarsızlık	Ö5, Ö25	2
	Elektrik kesintisi		Ö12, Ö15, Ö23, Ö25, Ö30	5
	Zaman sorunu		Ö32	1
Problem yok		Ö20, Ö35, Ö36	3	

Tablo incelendiğinde, müzik eğitiminin uzaktan yürütülmesi sürecinde en fazla sistemle ilgili ve internet kaynaklı sorunlar yaşandığı görülmektedir. Öğrencilerin bazılarının yaşanan sorunlarla ilgili görüşleri aşağıda sunulmuştur.

“Sisteme belli bir süre girememe, internet donmaları, sınavdan atılma gibi birçok sorun yaşadım (Ö2)”.

“Sistemde birçok hata var, örneğin derslere katıldığımız ya da dersleri sonradan izlediğimiz halde devamsız görünüyoruz ve sınav esnasında da soruların cevap şıkları net bir şekilde değil de link halinde geliyor. Bu durum dikkatimizi dağıtmanın yanında sınav esnasındaki endişemizi daha çok arttırıyor” (Ö29).

“İnternet bağlantısında sorunlar yaşadığım için bazı canlı derslere katılamadım” (Ö33).

Tablo 9. Uzaktan Müzik Eğitim Sürecinde En Faydalı Görülen Yöntem/Teknik ve Materyal

Tema	Alt Temalar	Görüş Bildiren Öğrenciler	f
Yöntem, Teknik ve Materyal	Slayt	Ö1, Ö13, Ö20, Ö23, Ö32	5
	Video	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö8, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö16, Ö17, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö25, Ö26, Ö27, Ö28, Ö29, Ö31, Ö34, Ö39, Ö41	26
	Sözlü sunum	Ö2, Ö6, Ö9, Ö21, Ö24, Ö32, Ö35, Ö37, Ö40	9
	Soru-cevap	Ö1, Ö21, 25, Ö30, Ö38	5
	Hepsi	Ö7, Ö10, Ö15, Ö18, Ö30, Ö33, Ö36, Ö38	8

Öğrencilerin uzaktan müzik eğitimi sürecinde en faydalı gördükleri yöntemin sözlü sunum, materyallerin ise ders esnasında izlenen ve sisteme yüklenen videolar olduğu görülmektedir.

Tablo 10. Uzaktan Müzik Eğitim Sürecinde Motivasyon

Tema	Alt Temalar	Kodlar	Görüş Bildiren Öğrenciler	f
Motivasyon Üzerindeki Etkisi	Olumlu	Zaman ve mekân kısıtlamasının olmaması	Ö7, Ö16, Ö31, Ö9, Ö10, Ö13, Ö14, Ö15, Ö20, Ö25, Ö40	11
		Eğlenceli ve verimli	Ö21, Ö23, Ö28, Ö35	4
		Kullanılan yöntemlerin dersi pekiştirmesi	Ö27	1
	Olumsuz	Motivasyonu düşürmesi	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö18, Ö19, Ö29, Ö34, Ö37, Ö11, Ö22, Ö41	14
		Dersle olan bağı koparması	Ö12, Ö30	2
		Odaklanmada problem	Ö24, Ö26, Ö38, Ö39	4
	Etkisiz		Ö8, Ö17, Ö32, Ö33, Ö36	5

Tabloda öğrencilerin büyük bir kısmının olumsuz yönde ve uzaktan müzik eğitiminin motivasyonu düşürdüğü yönünde görüş bildirdiği görülmektedir. Görüşlerden bazıları aşağıdaki gibidir:

“Derslerle bağımlı kopardı hiçbir derse katılmak istemiyorum artık çok bunaldım bu durumdan gerçekten motivasyonum, heyecanım, merakım çok kötü etkilendi” (Ö12).

“Uzaktan müzik eğitimi motivasyonumu kötü yönde etkiledi odaklanmakta baya zorluk çektim” (Ö24).

Uzaktan müzik eğitiminin motivasyon üzerinde olumlu yönde etkileri olduğunu belirten öğrencilerin birçoğu ise; derslerin eğlenceli ve verimli geçtiği, zaman ve mekân kısıtlamasının olmamasının motivasyonu artırıcı bir neden olduğu konusunda hemfikir olmuşlardır. Uzaktan müzik eğitiminin motivasyon üzerinde olumlu yönde etkilerinin olduğuna dair bazı öğrenci görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

“Zamana ve mekâna sıkıştırılmadığı için alıcı kanalların açık olduğu anlarda derse girmek güzel oldu” (Ö7).

“Eğlenceli geçti diğer derslere kıyasla daha insanın içini açan bir ders oldu” (Ö23).

“Uzaktan müzik eğitimi motivasyonumu olumlu yönde etkiledi. Dersler eğlenceli ve verimli geçti” (Ö35).

Tablo 11. Uzaktan Müzik Eğitime Yönelik Öneriler

Tema	Alt Temalar	Görüş Bildiren Öğrenciler	f
Öneriler	Daha çok video desteği	Ö2, Ö12, Ö30, Ö41	4
	Uzaktan eğitimle yürütülmemesi	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö19, Ö23, Ö24, Ö27, Ö28	9
	Daha eğlenceli hale getirilmesi	Ö8	1
	Kullanılan uzaktan eğitim sisteminin iyileştirilmesi	Ö13, Ö18, Ö19, Ö29, Ö34, Ö35, Ö38, Ö40	8

Tabloda öğrencilerin büyük bir kısmının müzik eğitimi derslerinin uzaktan eğitimle yürütülmemesi ya da kullanılan uzaktan eğitim sisteminin geliştirilerek iyileştirilmesi gerektiğini belirten önerilerin olduğu görülmektedir.

“Müzik eğitiminin yüz yüze gerçekleştirilmesinden yanayım. Uzaktan yürütülmesi etkin bir öğrenim sağlamaz” (Ö24).

“Derslerin yüz yüze olması daha sağlıklı olur” (Ö27).

“Videolar oynatılırken kesintiye uğrayarak bizlere ulaşıyor. Sistem bu açıdan iyileştirilirse daha iyi olacaktır” (Ö18).

“Alms sistemi iyileştirilip öğrencilerin de derse katılımı sağlanırsa daha etkili ve verimli olabilir” (Ö13).

“Dersin uygulama kısmında problem yaşanmaktadır, kullanılan sistem geliştirilerek bunlar üzerinde durulmalı” (Ö19).

4. SONUÇ VE TARTIŞMA

Temel müzik eğitiminin verildiği okul öncesi dönem çocukların bireysel gelişimleri açısından çok önemlidir. Bu nedenledir ki bu dersin çağın gereklilikleri doğrultusunda ve verimli bir şekilde yürütülmesi gerekir. Araştırmada bu doğrultuda müzik eğitimi derslerinin uzaktan gerçekleştirilmesinin derse yönelik tutumlar ve dersler ilgili avantaj/dezavantajlar, yaşanan sorunlar, derse olan motivasyon üzerindeki etkileri ve dersin uzaktan yürütülmesine yönelik öneriler saptanarak ortaya çıkarılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre; öğrencilerin müzik eğitimi derslerinin uzaktan yürütülmesine yönelik genel tutumlarının orta düzeyde olduğu ve *kararsız* seçeneğine denk geldiği görülmektedir. Bu doğrultuda öğrencilerin, müzik eğitimi derslerinin uzaktan yürütülmesinin hem avantaj hem de sınırlılıklarının eşit düzeyde var olduğunu düşündükleri

söylenbilir. Literatürde uzaktan eğitime yönelik tutumların orta düzeyde (Çelik Eren vd., 2021; Keskin ve Özer, 2020; Kızıltepe vd., 2020) ve düşük düzeyde (Demir, 2020; Moçoşoğlu ve Kaya, 2020) olmasının yanı sıra, yüksek (Demir ve Narlıkaya, 2020) olduğu saptanan çalışmalar da karşımıza çıkmaktadır. Ölçekte en yüksek düzeydeki madde derslerin *istenildiği kadar tekrar edebilme esnekliği sağlanması* olmuştur. Moçoşoğlu ve Kaya (2020) tarafından yapılan çalışmada benzer bir sonuç olarak aynı maddenin en yüksek puana sahip olduğu görülmektedir. Ayrıca öğrencilerin tutum puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür. Literatürde yapılan çalışmalar da araştırmanın sonuçlarıyla örtüşmektedir. (Aktaş, vd., 2020; Demir, 2020; Demir ve Narlıkaya, (2020); Moçoşoğlu ve Kaya, 2020; Yağan, 2021). Buna göre cinsiyet faktörünün müzik eğitiminin uzaktan yürütülmesi üzerinde etkisinin olmadığı söylenebilir.

Müzik eğitimi, Okul Öncesi Bölümü ders programında teorik bir ders olarak görülse de uygulamada bu pek mümkün değildir. Bu derslerde öğrencilere kazandırılması hedeflenen müzikal davranışlar, çeşitli etkinlikler yapılarak gerçekleştirilmektedir. Bu da ders içerisinde uygulamalı bir öğretimi, karşılıklı etkileşim ve iletişimi gerektirmektedir. Bu durumda uzaktan müzik eğitimi sürecinde hem olumlu hem de olumsuz bazı durumlardan söz etmek mümkündür. Araştırmada uzaktan müzik eğitime yönelik olumsuz yönlerin başında, derslerde uygulama yapılamaması, etkileşimin sınırlı olması ve verimin düşük olması görüşleri yer almaktadır. Literatürde uzaktan eğitim sürecinde gerçekleştirilen uygulamalı derslerde eksik kalındığı ve uygulamalı derslerin yüz yüze yapılmasının daha verimli olduğunu belirten birçok araştırma karşımıza çıkmaktadır (Altun Ekiz, 2020; Cülha ve Yılmaz, 2021; Kurnaz ve Serçemeli, 2020; Özgöl, vd., 2017; Piji Küçük, 2020; Yongacı ve Dalkıran, 2021).

Öğrencilerin uzaktan müzik eğitimi ile ilgili olumlu düşünceleri ise, bilgiye ulaşmanın kolay olması ve derslerin tekrarının izlenebilmesi yani zaman ve mekân kısıtlamasının olmaması olarak saptanmıştır. Benzer şekilde Er Türküresin (2020), öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde olumlu gördükleri durumları zaman, mekân, tekrar ve ekonomiklik olarak belirlemiştir. Uzaktan eğitimde, dersin tekrar izlenebilirliği ve zaman mekân kısıtlamasının olmayışı birçok çalışma da benzer şekilde vurgulanmıştır (Balaman ve Tiryaki, 2021; Piji Küçük, 2020; Yağan, 2021; Yongacı ve Dalkıran, 2021).

Uzaktan eğitim sürecinde yaşanan sorunlar ders sürecini olumsuz yönde etkileyen en önemli etkenler arasındadır. Müzik eğitimi gibi uygulama gerektiren bir derste ses ve görüntüde yaşanan aksaklıklardan ötürü etkinliklerin eş zamanlı bir biçimde gerçekleştirilememesi ortaya çıkan en büyük sorunlardan birisidir. Araştırmada öğrenciler müzik eğitiminde uzaktan eğitim süreci ile ilgili en çok üniversite tarafından kullanılan uzaktan eğitim sisteminin yetersizliği ve internetle ilgili sorunlardan söz etmişlerdir. Akyürek (2020) çalışmasında, uzaktan müzik eğitimi sürecinde söyleme, çalma ve ritim etkinliklerinin uygulanması esnasında uzaktan eğitim programları ya da erişim sağlanan cihazlardan ötürü aksamalar yaşandığını belirtmiştir. Yine benzer bir sonuç olarak Piji Küçük (2020), uzaktan eğitim sürecinde söyleme ve çalma içerikli derslerde ses ve görüntünün aynı anda iletilmemesi nedeniyle öğrenciye anında müdahalenin mümkün olmadığı ve bu sebeple de eş zamanlı bir dersin yapılamadığını belirterek, uygulama derslerinin yüz yüze yapılması gerektiğini ifade etmiştir. Literatürde uygulamalı derslerde uzaktan eğitim sürecinde internet ve sistemden kaynaklı yaşanan sorunların ifade edildiği farklı alanlardan da birçok çalışma da karşımıza çıkmaktadır (Bakioğlu ve Çevik, 2020; Başaran vd., 2020; Er Türküresin, 2020; Hiçyılmaz, 2021; Kurnaz ve Serçemeli, 2020; Kızıltepe vd., 2020).

Araştırmada, uzaktan müzik eğitiminin dersleri eğlenceli ve verimli bir biçime dönüştürmesi ve derslerin algıların açık olduğu zamanlarda izlenebilmesi olanağının

motivasyonu arttırması gibi olumlu etkilerinin olduğu belirtilmesine karşın, dersle olan bağı koparması, heyecan ve merakı öldürmesi, odaklanamamaya yol açması gibi nedenlerle motivasyon üzerinde daha çok olumsuz etkilerinin olduğu görülmüştür. Yapılan çalışmalarda da motivasyonun etkili ve verimli bir öğrenme için büyük öneme sahip olduğu, uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin ev ortamının rahatlığıyla konsantrasyon ve odaklanma problemleri yaşadığı ve motivasyonun yüz yüze eğitime kıyasla daha düşük olduğu belirtilmektedir (Bakioğlu ve Çevik, 2020; Kızıltaş ve Çetinkaya Özdemir, 2021; Marshall vd., 2020; Özdoğan ve Berkant, 2020; Topalak, 2021).

Araştırmada müzik eğitiminin uzaktan yürütülmesi ile ilgili öğrenciler tarafından en çok talep edilen, dersin uygulamalı olmasından kaynaklı olarak kullanılan sistemin sınıfla etkileşim/iletişimden uzak olması, eş zamanlı bir ders yapmaya uygun olmaması..., gibi sebeplerle yüz yüze işlenmesidir. Ancak pandemi dönemi koşullarında derslerin yüz yüze yapılması mümkün olmadığından, sistemin iyileştirilmesi ve geliştirilmesi yönünde birçok öğrenci görüş belirtmiştir.

Pandemi sürecinde gerçekleştirilen uzaktan eğitim uygulamaları, eğitimin sürekliliğinin devamı için bir gereklilik olmasına karşın, kullanılan uzaktan eğitim sisteminin ve internet kaynaklı sorunların da etkisiyle hem öğrencilere hem de öğretmenlere gerçek sınıf ortamını sağlayamamıştır. Bu durumun en önemli nedeni müzik eğitiminin uygulamalı bir ders olmasıdır. Öğrencilerin tümüyle aynı anda iletişim kurulamamış, birebir uygulamalarda ise ses veya görüntünün geç iletilmesinden kaynaklı sağlıklı dönütler alınamamıştır. Bütün bu sebeplerle, müzik etkinlikleri karşılıklı olarak, aynı anda veya tüm sınıfla birlikte uygulanamamış ve sonuç olarak uzaktan eğitim süreci öğrencilerin derse yönelik olumlu tutum geliştirmelerinde etkili olamamıştır. İleride yaşanabilecek herhangi bir benzer durumda benzer sorunların yaşanmaması açısından, kullanılan uzaktan eğitim sistemlerinin geliştirilmesi ve iyileştirilmesi, yaşadığımız bu teknoloji çağında internete bağlanırken sorun yaşamamak adına alt yapıların güçlendirilmesi, öğrenci ve öğretmenleri de olası bir benzer duruma karşı hazırlamak büyük önem taşımaktadır.

KAYNAKÇA

- Ağır, F. (2007). *Özel okullarda ve devlet okullarında çalışan ilköğretim öğretmenlerinin uzaktan eğitime karşı tutumlarının belirlenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*. Balıkesir Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir.
- Ağır, F., Gür, H. ve Okçu, A. (2008). Uzaktan eğitime karşı tutum ölçeği geliştirmesine yönelik geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 3(2), 128-39.
- Aktaş, Ö., Büyüktaş, B., Güllü, M. ve Yıldız, M. (2020). Covid 19 virüsünden kaynaklanan izolasyon günlerinde spor bilimleri öğrencilerinin uzaktan eğitime karşı tutumları. *Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi* 1(1),1-9.
- Akyurek, R. (2020). The views of lecturers about distance music education process in the pandemic period. *International Journal of Education Technology and Scientific Researches*, 5(13), 1790-1833.
- Altun Ekiz, M. (2020). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin karantina dönemindeki uzaktan eğitim ile ilgili görüşleri (nitel bir araştırma). *Journal of Sport and Recreation Researches*, 2(11), 1-13.
- Bakioğlu, B. ve Çevik, M. (2020). COVID-19 pandemisi sürecinde fen bilimleri öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Turkish Studies*, 15(4), 109-129. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.43502>.

- Balaman, F. ve Hanbay Tiryaki, S. (2021). Coronavirüs (Covid-19) nedeniyle mecburi yürütülen uzaktan eğitim hakkında öğretmen görüşleri. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 52-84.
- Başaran, M., Doğan, E., Karaoğlu, E. ve Şahin, E. (2020). Koronavirüs (covid-19) pandemi sürecinin getirisi olan uzaktan eğitimin etkililiği üzerine bir çalışma. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 368-397.
- Creswell, J. W. (2003). *Research design: qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. California: Sage Publication.
- Cülha, A. ve Yılmaz, S. (2021). Uygulamalı derslerde uzaktan eğitime ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri: beden eğitimi örneği. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 23(3), 81-92..
- Çelik Eren D., Korkmaz M., Öz Yıldırım Ö. ve Aydın Avcı İ. (2021). Covid-19 pandemi sürecinde hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitime karşı tutum ve memnuniyet düzeyleri. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 24(2), 246-254. DOI: 10.17049/ataunihem.862820.
- Çiloğlu S. ve Çevik Kılıç, D. B. (2021). *Koronavirüs sürecinde müzik eğitimi bilim dalı'nda lisansüstü eğitim gören öğrencilerin uzaktan eğitime bakış açıları: nitel bir çalışma. Eğitim bilimleri, teori, güncel araştırmalar ve yeni eğilimler-3*, ed. Harun Şahin, 108-121, Cetinje, Montenegro
- Demir, B. (2020). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin uzaktan eğitim ile yürütülen matematik derslerine yönelik tutumlarının incelenmesi. *International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, (Issn:2630-631X), 6(39), 2448-2454.
- Demir, Ö. ve Narlıkaya, Z. (2020). Covid-19 salgını sürecinde muhasebe ve finans derslerini alan öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin tutumlarının araştırılması. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7(60), 2894-2904.
- Dinçer, S. (2016). *Bilgisayar destekli eğitim ve uzaktan eğitime genel bir bakış*, 03.03.2020 tarihinde: <https://www.researchgate.net> adresinden alındı.
- Er Türküresin, H. (2020). Covid-19 pandemi döneminde yürütülen uzaktan eğitim uygulamalarının öğretmen adaylarının görüşleri bağlamında incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49 (Özel Sayı), 597-618.
- George, D. ve Mallery, M. (2010). *SPSS for windows step by step: a simple guide and reference, 17.0 update (10a ed.)*, Boston: Pearson.
- Güneş, F. (2016). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi
- Hiçyılmaz, Y. (2020). COVID-19 pandemi sürecinde uzaktan görsel sanatlar eğitimine ilişkin öğretmen görüşleri. *Journal of History School*, 50, 697-711.
- İnal, İ., Sakarya, G. ve Zahal, O. (2021). Covid-19 pandemi döneminde EBA platformunda gerçekleştirilen müzik derslerine ilişkin öğretmen görüşleri. *Eurasian Journal of Music and Dance*, 18, 232-253.
- Kahraman, M. E. (2020). COVID-19 salgınının uygulamalı derslere etkisi ve bu derslerin uzaktan eğitimle yürütülmesi: temel tasarım dersi örneği, *İMÜ Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 6 (1), 44-56.
- Kayalıoğlu, S. (2021). Uzaktan eğitimle yürütülen sanat atölye derslerinin görsel sanatlar öğretmeni adaylarının perspektifinden değerlendirilmesi. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(3), 1475-1521.

- Keskin, M. ve Özer, K. D. (2020). COVID-19 sürecinde öğrencilerin web tabanlı uzaktan eğitime yönelik geri bildirimlerinin değerlendirilmesi. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5(2), 59-67.
- Kılıç, I. (2012). *Okul öncesinde müzik eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Kızıлтаş, Y. ve Çetinkaya Özdemir, E. (2021). Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecine yönelik görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(80), 1896-1914.
- Kızıltepe Keskin, S. ve Kurtgöz, A. (2020). Hemşirelik öğrencilerinin covid-19 pandemisi sürecinde aldıkları uzaktan eğitime yönelik tutum ve görüşlerinin belirlenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13 (74), 558-566.
- Kurnaz, E. ve Serçemeli, M. (2020). Covid-19 pandemi döneminde akademisyenlerin uzaktan eğitim ve muhasebe eğitimine yönelik bakış açıları üzerine bir araştırma. *USBAD Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi* 2(3), 262-288.
- Marshall, D. T., Shannon, D. M. ve Love, S. M. (2020). How teachers experienced the COVID-19 transition to remote instruction. *Phi Delta Kappan*, 102(3), 46-50. <https://doi.org/10.1177/0031721720970702>.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded Sourcebook*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Moçoşoğlu, B. ve Kaya, A. (2020). Korona virüs hastalığı (COVID-19) sebebiyle uygulanan uzaktan eğitime yönelik öğretmen tutumlarının incelenmesi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 2(1), 15-43.
- Osborne, J., Simon, S. ve Collins, S. (2012). Attitudes towards science: A review of the literature and its implications. *International Journal of Science Education*, 25 (9), 1049-1079.
- Özdoğan, Ç. A. ve Berkant, H., G. (2020). Covid-19 pandemi dönemindeki uzaktan eğitime ilişkin paydaş görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49 (Özel Sayı), 13-43.
- Özer, B. (2020). *Güzel sanatlar fakültelerinin müzik bölümlerinde uzaktan eğitim sürecine ilişkin öğretim elemanlarının görüşlerinin değerlendirilmesi*. 4. Uluslararası Bilimsel Çalışmalar Kongresi, 28-30 Eylül, 1-12, Online Kongre.
- Özer, B. ve Ustun, E. (2020). Evaluation of students' views on the covid-19 distance education process in music departments of fine arts faculties. *Asian Journal of Education and Training*, 6(3), 556-568.
- Özgöl, M. Sarıkaya, İ., ve Öztürk, M. (2017). Örgün eğitimde uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin öğrenci ve öğretim elemanı değerlendirmeleri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 7(2), 294-304.
- Piji Küçük, D. (2020). Covid-19 salgını sürecinde müzik öğretmeni adaylarının uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi / The Journal of Social Science*, (7)47, 19-40.
- Sakarya, G. ve Zahal O. (2020). Covid-19 pandemi sürecinde uzaktan keman eğitimine ilişkin öğrenci görüşleri. *Turkish Studies*, 15(6), 795-817.
- Sarıkaya, M. (2021). Pandemi sürecinde uzaktan eğitime ilişkin müzik eğitimi ana bilim dalı öğrencilerinin görüşleri. *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, 27(46), 92-100. <https://doi.org/10.35247/ataunigsed.835720>.

- Tashakkori, A. ve Creswell, J. (2007). The new era of mixed methods. *Journal of Mixed Methods Research*, 1 (1), 3-8.
- Teddlie, C. ve Tashakkori, A. (2010). Overview of contemporary issues in mixed methods research. *Sage Handbook of Mixed Methods in Social and Behavioral Research*, 2, 1-44.
- Topalak, Ş. (2021), Müzik öğretmenlerinin bakış açısından pandemi döneminde online eğitim, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2), 291-308.
- Yağan, S. A. (2021). Üniversite öğrencilerinin covid-19 salgını sürecinde yürütülen uzaktan eğitime yönelik tutum ve görüşleri. *Academic Platform Journal of Education and Change* 4(1), 147-174.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yongacı, Y. ve Dalkıran, E. (2021). Koronavirüs (covid-19) pandemi sürecinde müzik dersinin uzaktan eğitimle işlenmesine yönelik görüşlerin incelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9 (115), 341-364.
- Yükseköğretim Kurulu. (2020a). Koronavirüs (COVID-19) bilgilendirme notu: 1. https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2020/coronavirus_bilgilendirme_1.aspx adresinden erişilmiştir.
- Yükseköğretim Kurulu. (2020b). Basın açıklaması. <https://covid19.yok.gov.tr/Documents/alinan-kararlar/03-uzaktan-egitime-iliskin-alinan karar.pdf> adresinden erişilmiştir.